

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES

UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS
ĪPAŠO ZIŅOJUMU

**Sinergijas starp pamatprogrammu
“Apvārsnis 2020” un Eiropas
strukturālajiem un investīciju fondiem:
pilns potenciāls vēl nav izmantots**

Saturs

KOPSAVILKUMS (I–IX punkts).....	2
IEVADS (1.–9. punkts).....	3
REVĪZIJAS TVĒRUMS UN PIEEJA (10.–13. punkts).....	5
APSVĒRUMI (14.–78. punkts).....	5
SECINĀJUMI UN IETEIKUMI (79.–91. punkts).....	10
1. ieteikums. Uzlabot sadarbību starp ESI fondu un pamatprogrammu pārvaldībā iesaistītajām struktūrām.....	11
2. ieteikums. Izmantot datu potenciālu, lai veicinātu sinerģijas.....	11
3. ieteikums. Palielināt lejupējo sinerģiju izmantošanu.....	12
4. ieteikums. Uzlabot informācijas plūsmu par projektiem, kas saņēmuši izcilības zīmogu.....	12

Šajā dokumentā ir sniegtas Eiropas Komisijas atbildes uz Eiropas Revīzijas palātas īpašā ziņojuma apsvērumiem saskaņā ar [Finanšu regulas](#) 259. pantu, un tās ir jāpublicē kopā ar īpašo ziņojumu.

KOPSAVILKUMS (I–IX punkts)

Komisijas atbildes

I. Pamatprogramma “Apvārsnis 2020” un tai sekojošā pamatprogramma “Apvārsnis Eiropa” (AE) ir galvenās Eiropas Savienības programmas pētniecības un inovācijas atbalstam. To galīgais mērķis ir radīt darbvietas, sekmēt ekonomisko izaugsmi, veicināt rūpniecības konkurētspēju un vairo Eiropas Savienības pievilcību pētniecības un inovācijas jomā.

Arī Eiropas strukturālie un investīciju fondi (ESI fondi) ir mobilizējuši ievērojamus resursus, lai atbalstītu inovāciju un dalībvalstis un palīdzētu novērst inovācijas plaisu.

Komisija budžets, kas tika piešķirts pētniecībai un inovācijai 2014.–2020. gada periodā, atspoguļo ES mērķi ieguldīt Eiropas nākotnē.

II. Kohēzijas politikas un AE tuvināšana pēdējos gados ir bijusi svarīga Komisijas prioritāte, jo īpaši, gatavojoties 2021.–2027. gada periodam. Tās mērķis ir pastiprināt abu šo rīcībpolitiku ietekmi, radot papildināmību, jo īpaši mazāk attīstītos un perifēros reģionos. Veicinot integrētu pieeju un stiprinot sinerģijas starp šiem galvenajiem ES instrumentiem (un to attiecīgajiem pilāriem un rīcībpolitikas mērķiem), var rasties jaunas, abpusēji izdevīgas situācijas, kurās ieguvēji būs visi. Piemēram, var veicināt ilgtspējīgas un viedas reģionālās ekonomikas attīstību, vienlaikus uzlabojot ES inovācijas ekosistēmu kopumā un ļaujot tai labāk reaģēt uz galvenajām sabiedrības problēmām, kā arī attīstīt galvenās stratēģiskās vērtību ķēdes.

Šī pieeja rada jaunas iespējas, kas palīdz sekmēt inovāciju visos reģionos un labāk integrēt mazāk attīstītus un perifērus reģionus Eiropas Pētniecības telpā (EPT) un Eiropas Inovācijas ekosistēmā (EIE).

V. Jau Komisijas 2014. gadā sagatavotajā norādījumu dokumentā¹ tika uzsvērts, ka “šīs jaunās realitātes īstenošana būs kā mācību process, ņemot vērā, ka ESI fondu izmantošana notiek saskaņā ar dalībvalstu dalītās pārvaldības noteikumiem, savukārt “Apvārsnis 2020”, COSME, Erasmus+ u. c. programmu atbalsts tiek piešķirts ES līmenī (Komisija — tiešā vai netiešā veidā).”

Komisija ir darbojusies vairākos aspektos, kuru mērķis ir atbalstīt spēcīgākas sinerģijas, jo īpaši 2021.–2027. gada periodā, piemēram, sadarbībā ar budžeta iestādēm vienkāršojot un saskaņojot ar šīm rīcībpolitikām saistītos noteikumus. Tas liecina par tās apņemšanos reāli īstenot šīs sinerģijas. Turklāt jau ir veikti daži pasākumi sinerģiju veicināšanai. Komisija ir publicējusi brošūru ar iepriekšējā plānošanas periodā īstenoto sinerģiju piemēriem un SoE tīmekļvietnē izplatījusi izcilības zīmoga (SoE) atbalsta shēmu un to zīmoga turētāju piemērus, kuri saņem finansējumu.

Tomēr labāka izpratne dalībvalstu līmenī par ES rīcībpolitiku mērķiem varētu palīdzēt nodrošināt stratēģisko dokumentu veiksmīgāku izstrādi. Komisija atzīst, ka vēl ir iespējami zināmi uzlabojumi attiecībā uz sinerģijām un ES rīcībpolitiku mērķu un programmu saskaņošanu gan ES, gan valstu līmenī un ka ir jāveic vēl citi pasākumi.

---

¹ Eiropas Komisija, Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāts, *Enabling synergies between European Structural and Investment Funds, Horizon 2020 and other research, innovation and competitiveness-related Union programmes : guidance for policy-makers and implementing bodies*, Publikāciju birojs, 2014, <https://data.europa.eu/doi/10.2776/84939>

VI. Nesenajā pētījumā² par pārdomātas specializācijas stratēģiju prioritāšu noteikšanu ES tika konstatēts, ka S3 stratēģiju prioritārās jomas ES galvenokārt ir pamatotas uz objektīviem, datu virzītiem identificēšanas procesiem. Tā rezultātā ES dalībvalstīs/reģionos tiek izmantotas prioritāšu noteikšanas pieejas, kuras paredz ierobežotu, tomēr bieži vien plašu tādu prioritāro jomu kopumu, kas ir orientētas uz pētniecību un izstrādi, kā arī tehnoloģiskākas ievirzes tēmām.

Komisija uzskata, ka — pat ja tas netiek skaidri norādīts — bieži vien pārdomātas specializācijas stratēģijas atbilst “Apvārsnis 2020” prioritārajām jomām.

Pārdomātas specializācijas prioritāšu plašais tvērums ne vienmēr ierobežo iespēju veidot sinerģijas.

VII. Tomēr, lai gan visiem “Apvārsnis 2020” dotāciju saņēmējiem ir jāsaprot plāni savu rezultātu leņķī izmantošanai, tajos ne vienmēr ir apsvērta iespēja vai skaidri norādītas atsauces uz ESI fondu finansējumu kā mehānismu to pētniecības rezultātu turpmākai izmantošanai. Šāds fakts pats par sevi problēmas nerada, ja vien izmantošanas plāni nav atkarīgi no turpmākām ES budžeta subsīdijām.

Daudzas vadošās iestādes veiksmīgi īsteno inovācijas atbalsta pasākumus un tādējādi rada iespējas leņķī sinerģijām. Tomēr dalībvalstīm vajadzētu turpināt uzlabot arī savas iekšējās spējas, lai vairotu iespējas spēcīgākām sinerģijām.

VIII. Viens no galvenajiem sinerģiju instrumentiem ir izcilības zīmogs, kas piešķir novērtējumu (projektu) priekšlikumiem un palīdz citām finansēšanas struktūrām izmantot Komisijas kvalitātes izvērtēšanas procesu.

Izcilības zīmoga saņēmējiem nav pienākuma ziņot, vai viņu projektos tiek izmantoti citi finansēšanas instrumenti. Tādēļ Komisija nevar noteikt precīzu to projektu priekšlikumu skaitu, kuri ir saņēmuši šādu finansējumu, taču tas varētu būt augstāks par skaitu, ko brīvprātīgā kārtā ziņojuši izcilības zīmoga prakses kopienas dalībnieki.

IX. Komisija piekrīt šiem ieteikumiem.

IEVADS (1.–9. punkts)

Komisijas atbildes

01. Kā atspoguļots Komisijas paziņojumā³ par pamatprogrammu “Apvārsnis 2020”: “Pētniecība un inovācijas palīdz radīt darba vietas, vairo labklājību, celt dzīves kvalitāti un nodrošināt vispārēju sabiedrisku labumu. Tās ļauj veikt izcilus zinātniskus un tehnoloģiskus atklājumus, kas vajadzīgi, lai risinātu neatliekamas problēmas, ar kurām saskaras sabiedrība. Minēto iemeslu dēļ pētniecība un inovācijas ir stūrakmens stratēģijā “Eiropa 2020” — stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei.”

² Eiropas Komisija, Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāts, *Study on prioritisation in smart specialisation strategies in the EU: final report*, Publikāciju birojs, 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2776/60867>

³ KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI: “Apvārsnis 2020” — pētniecības un inovācijas pamatprogramma /* COM/2011/0808 galīgā redakcija*

Papildus tam pašreizējā Eiropas Komisija (2019.–2024.) turpina ieviest šo rīcībpolitiku kā savu politisko prioritāšu centrālo elementu⁴.

03. Komisija uzsver vispārējo nepieciešamību attīstīt sinerģijas ar citām Savienības programmām, piemēram, Ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas vienoto stratēģisko satvaru un Uzņēmumu konkurētspējas un MVU programmu.

04. Arī Regulā, ar ko izveido pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”, ir atspoguļots šis mērķis: “(..) Programmai būtu jāmeklē sinerģijas ar citām Savienības programmām, sākot ar to izveidi un stratēģisko plānošanu un beidzot ar projektu atlasīšanu, vadību, komunikāciju, rezultātu izplatīšanu un izmantošanu, uzraudzību, revīziju un pārvaldību. (..) Lai izvairītos no dublēšanās vai pārklāšanās un palielinātu Savienības finansējuma sviras efektu un lai mazinātu administratīvo slogu pieteikumu iesniedzējiem un atbalsta saņēmējiem, būtu jāspēj veicināt sinerģijas, jo īpaši, izmantojot alternatīvu, kombinētu, kumulatīvu finansējumu un resursu pārvietojumus.”

Kopīgo noteikumu regulā (KNR)⁵ (61. apsvērumā) ir noteikts: “Būtu jāoptimizē sinerģijas starp fondiem un tieši pārvaldītiem instrumentiem. Būtu jāatvieglo atbalsta sniegšana darbībām, kuras jau ir saņēmušas izcilības zīmogu vai kuras ir līdzfinansētas ar pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”, izmantojot fondu ieguldījumu. Nosacījumi, kas jau novērtēti Savienības līmenī pirms izcilības zīmoga kvalitātes zīmes piešķiršanas vai līdzfinansējuma no pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa”, nebūtu atkārtoti jānovērtē, kamēr darbības atbilst šajā regulā noteikto prasību ierobežotam kopumam. Tam būtu arī jāatvieglo attiecīgo Komisijas Regulā (ES) Nr. 651/2014 izklāstīto noteikumu ievērošana.”

05. Iepriekš minētajās atsaucēs ir uzsvērts, cik svarīgi ir attīstīt sinerģijas starp Eiropas Savienības politikām; šādu centienu nepieciešamību ir atzinušas galvenās ieinteresētās personas. Saistībā ar to Komisija izdeva norādījumu dokumentu par iespējām vairot sinerģiju starp pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa” (AE) un Eiropas Reģionālās attīstības fondu (ERAF). Dokumentā ir uzsvērtas jaunās iespējas sinerģiju veidošanai un izskaidrota praktiskā īstenošanas kārtība kohēzijas politikas vadošajām iestādēm, AE valstu kontaktpunktiem un AE projektu virzītājiem/iesniedzējiem. Tajā ir uzsvērti visu iesaistīto dalībnieku kopīgā atbildība par veiksmīgu īstenošanu.

07. Eiropas Revīzijas palāta uzsver šo centienu sarežģīto īstenošanu, jo nav pilnīgas sakritības starp vairākiem dažādo instrumentu aspektiem (mērķiem, pārvaldību, īstenošanu un noteiktajām prioritātēm).

“Apvārsnis 2020” galvenā uzmanība ir pievērsta izcilas pētniecības un inovācijas atbalstam saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 179. pantu. Kohēzijas politikas mērķis ir veicināt un atbalstīt dalībvalstu un to reģionu vispārēju harmonisku attīstību saskaņā ar LESD 174. pantu, jo īpaši, mazinot reģionālās atšķirības. ERAF un “Apvārsnis Eiropa” ir ES instrumenti, kas atbalsta ieguldījumus pētniecības un inovācijas jomā.

Kohēzijas politikas un AE tuvināšana pēdējos gados ir bijusi svarīga Komisijas prioritāte, jo īpaši, gatavojoties 2021.–2027. gada periodam. Tās mērķis ir pastiprināt abu šo rīcībpolitiku ietekmi, radot papildināmību, jo īpaši mazāk attīstītos un perifēros reģionos. Veicinot integrētu pieeju un

⁴ POLITIKAS PAMATNOSTĀDNES NĀKAMAJAI EIROPAS KOMISIJAI (2019.–2024.) (https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/political-guidelines-next-commission_lv_0.pdf).

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1060 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai; OV L 231, 30.6.2021., 159.–706. lpp.

stiprinot sinerģijas starp šiem galvenajiem ES instrumentiem (un to attiecīgajiem pīlāriem un rīcībpolitikas mērķiem), var rasties jaunas, abpusēji izdevīgas situācijas, kurās ieguvēji būs visi.

REVĪZIJAS TVĒRUMS UN PIEEJA (10.–13. punkts)

Komisija atbildes nesiedz.

APSVĒRUMI (14.–78. punkts)

Komisijas atbildes

14. Komisijas rīcībpolitikas, uz kurām attiecināma Revīzijas palātas veiktā revīzija, īsteno mērķus saistībā ar reģionālo attīstību, kā arī pētniecību un inovāciju. Šīs rīcībpolitikas lielākoties ir īstēnotas atsevišķi. Uzsvārs uz sinerģiju attīstīšanu ir salīdzinoši nesens pasākums, kas noteikts iepriekš minēto rīcībpolitiku īstenošanai. Kopš 2014.–2020. gada plānošanas perioda sākuma Komisija aktīvi darbojas, lai veicinātu sinerģijas. Komisijas iesaiste ar iepriekš minētajām rīcībpolitikām saistīto noteikumu vienkāršošanā un saskaņošanā liecina par tās apņemšanos nodrošināt spēcīgāku sinerģiju veiksmīgu veidošanu.

16. Komisija pastāvīgi cenšas nodrošināt, ka dažādas Savienības programmas darbojas vienotā un saskaņotā veidā atbilstoši Eiropas Savienības mērķiem. Komisija atzinīgi novērtē, ka tās centieni attiecībā uz 2021.–2027. gada perioda noteikumu saskaņošanu, ir ievēroti.

Komisija uzskata, ka kopīgie centieni, kuru rezultātā tika ieviestas izmaiņas attiecībā uz 2021.–2027. gada periodu, jau ir nodrošinājuši plašāku informētību un atbilstošas zināšanas par mērķiem un iespējām, tādējādi vien radot pozitīvu ietekmi.

19. Eiropas Parlamenta Izpētes dienests parāda, cik sarežģīta ir šo centienu īstenošana. Dokumentā ir sniegtas dažas atziņas un piezīmes par to, kā turpināt darbu un pārvarēt grūtības, kas kavē progresu spēcīgāku sinerģiju īstenošanā.

Komisijas dienesti ir cieši sadarbojušies, lai uzlabotu iespējas sinerģiju īstenošanai, izveidojot saskaņotākus noteikumus 2021.–2027. gada periodam un atspoguļojot noteikumus visos attiecīgajos tiesību aktos ("Apvārsnis Eiropa", kohēzijas politika, Vispārējā grupu atbriņvojuma regula attiecībā uz valsts atbalstu). Dienesti pašlaik kopīgi strādā, lai nodrošinātu, ka ERAF vadošās iestādes, kā arī pētniecības un inovācijas jomas ieinteresētās personas izmanto jaunās daudzgadu finanšu shēma piedāvātās iespējas, lai veidotu un vairotu dažāda veida sinerģijas. Dalībvalstis, reģionu pārstāvji un ieinteresētās personās jau tika dažādos pasākumos iepazīstinātas ar jaunajām iespējām. Turklāt kopš 2022. gada 5. jūlija ir pieejami jaunie norādījumi par iespējām, kā vairo sinerģiju starp pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa" un Eiropas Reģionālās attīstības fondu⁶.

21. Lai gan ir daudz platformu un mehānismu informācijas apmaiņai starp Komisiju un valstu un reģionālajām ieinteresētajām personām, ieskaitot formālos sadarbības procesus starp Komisiju, dalībvalstīm un attiecīgajām ieinteresētajām personām likumdošanas procesa ietvaros un

⁶ C(2022) 4747 final: PAZIŅOJUMS KOMISIJAI "Komisijas paziņojuma projekta par ERAF programmu un pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" sinerģiju satura apstiprinājums", 2022. gada 5. jūlijs.

sekojošajā instrumentu plānošanas un īstenošanas etapā (piemēram, stratēģiskā plānošana, Izcilības zīmoga prakses kopiena), ir jāīsteno papildu pasākumi, lai nodrošinātu sinerģijas īstenošanas posmā (skatīt Komisijas atbildi uz 19. punktu).

1. izcēlums. “Izcilības zīmoga prakses kopiena”: pozitīvs daudzlīmeņu sadarbības piemērs

SoE prakses kopienas dalībnieki galvenokārt ir ERAF vadošās iestādes, taču arī publiskās un privātās struktūras, kurām ir piešķirtas finansēšanas pilnvaras SoE labvēlīgu pasākumu īstenošanai un kuras ir nolēmušas brīvprātīgi pievienoties kopienai. Pašlaik kopienā ir ap 250 dalībnieku, un tā darbojas, tiekoties regulārās, Komisijas vadītās sanāksmēs. Kopienai ir sava platforma (*SINAPSE*), kas ļauj apmainīties ar informāciju un labo praksi saistībā ar izcilības zīmogu.

24. Jau kopš pašiem “Apvārsnis 2020” pirmsākumiem Komisija ir paudusi viedokli, ka labāka komunikācija valstu līmenī var uzlabot ES programmu saskaņotu īstenošanu.

To apliecina 2014. gada norādījumu dokumenta (“Pasākumi valstu un reģionālajām iestādēm, kuras iesaistītas “Apvārsnis 2020” un citās saistītās ES programmās”) 3.3. punkts. Šajā punktā ir norādīts, ka dažādām ES programmu struktūrām, piemēram “Apvārsnis 2020” valstu kontaktpunktiem (VKP), Eiropas Biznesa atbalsta tīklam u. c., ir nepieciešams sadarboties ar valstu vadošajām iestādēm un vairojot informētību par iespējām vienlaicīgi izmantot ESI fondu un pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” finansējumu.

Papildus tam tajā ir ieteikts organizēt darbseminārus, kuros attiecīgās vadošās iestādes (VI) un struktūras, kas ir atbildīgas par pētniecību un inovāciju pārdomātai specializācijai, tiktos ar citu “Apvārsnis 2020”, *COSME* u. c. programmu komiteju pārstāvjiem, lai dalītos ar idejām par iespējamo sinerģiju un finansēšanas lēmumu sinhronizēšanu, regulāri apmainītos ar informāciju un cits no cita uzzinātu par pētniecības un inovācijas stratēģiju pārdomātai specializācijai (*RI S3*) īstenošanas pašreizējo stāvokli. Piemēram, pārstāvji varētu izpētīt alternatīvas iespējas, kā finansēt/pārorientēt “Apvārsnis 2020” kvalitatīvos priekšlikumus, kuru novērtējums pārsniedza noteikto sliekšni, taču kuriem nepietika “Apvārsnis 2020” pieejamā budžeta.

26. Informācija par projektiem, kuri saņem pamatprogrammu atbalstu, ir pieejama “Apvārsnis 2020” infopanelī⁷, kā arī *CORDIS* datubāzē⁸, *Kohesio* datubāzē⁹ un atsevišķu programmu tīmekļvietnēs.

Papildus tam pamatprogrammu dati tiek publicēti Eiropas datu oficiālajā portālā “data.europa.eu”¹⁰, lai nodrošinātu datu pārredzamību, atkārtotu izmantošanu un sasaisti ar ārējām ieinteresētajām personām.

29. Komisija ir izstrādājusi datu un informācijas instrumentus, lai nodrošinātu viegli uztveramu un pārredzamu informāciju par pētniecības un inovācijas pamatprogrammu atbalsta saņēmējiem (“Apvārsnis 2020” infopanelis pieejams arī Finansējuma un iepirkumu portālā¹¹) un ES kohēzijas politiku (*Kohesio* datubāze, kas darbojas kopš 2022. gada marta).

Pētniecības un inovācijas dati, jo īpaši attiecībā uz “Apvārsnis 2020”, ir publiski pieejami. Attiecībā uz “Apvārsnis 2020” pētniecības un inovācijas projektiem — papildus *CORDIS* datubāzei Komisija dalībvalstīm nodrošināja ierobežotu piekļuvi *eCORDA* datubāzei, līdz 2018. gadā tika sākta publiski

⁷ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/horizon-dashboard>

⁸ <https://cordis.europa.eu/>

⁹ <https://kohesio.ec.europa.eu/en/>

¹⁰ <https://data.europa.eu/lv>

¹¹ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home>

pieejamā “Apvārsnis 2020” infopaneļa darbība (un 2021. gadā tā tika integrēta šajā infopanelī). Infopanelis ir pieejams plašai sabiedrībai Finansējuma un iepirkumu portālā.

Skatīt arī atbildi uz 31. punktu.

30. “Apvārsnis 2020” un kohēzijas politikas datubāzes ir izstrādātas atšķirīgos formātos, kas atspoguļo arī šo instrumentu tiesiskā regulējuma atšķirības.

Ir sarežģīti īstenot vienotu un nemainīgu taksonomiju, cita starpā arī saistībā ar instrumentu atšķirīgo tvērumu. Attiecībā uz *S3* stratēģijām — tām nav jāatbilst konkrētai, noteiktai klasifikācijai (iepriekš *NACE*: Saimniecisko darbību klasifikācija), bet tās tiek noteiktas, pamatojoties uz augšupēju, vietēja līmeņa uzņēmējdarbības potenciāla atklāšanas procesu.

31. ESI fondu ziņošanas un uzraudzības mehānismi ir atbilstoši tiesību aktu prasībām un ir uzskatāmi par piemērotiem politikas uzraudzībai.

Komisija uzskata, ka, lai gan abas minētās datubāzes nav sadarbspējīgas, pašreizējās funkcijas jau ļauj noteiktā mērā identificēt attiecīgo informāciju.

Konkrētāk, *Kohesio* datubāzē patiešām ir iespējams, izmantojot intervences jomas filtru, identificēt visus kohēzijas politikas ietvaros finansētos projektus pētniecības un inovācijas jomā. Lielākā daļa (>85 %) no visiem ieguldījumiem, kas saistīti ar *S3* stratēģiju, ir koncentrēti šaurā intervences jomu diapazonā.

Lai precizētu meklēšanu, lietotāji šo temata filtru var apvienot ar citiem filtriem (piemēram, valsts, programma, fonds) un iegūt pētniecības un inovācijas projektu sarakstu, kā arī ieskatu par ģeogrāfisko tvērumu un sīkāku informāciju par attiecīgajiem saņēmējiem.

Papildus tam *Kohesio* tiek izmantotas meklēšanas funkcijas, kuru darbību nodrošina mākslīgais intelekts, ļaujot lietotājiem sameklēt pētniecības un inovācijas projektus specifiskās jomās, kuras nav tieša veidā ietvertas iepriekš minētajās intervences jomās (piemēram, vēža izpēte).

Pašlaik tiek īstenoti centieni, lai klasificētu projekta nosaukumus un aprakstus atbilstoši *EuroVoc* pārvaldītajam tēzauram, kuru uztur Publikāciju birojs. Tas vēl vairāk uzlabos *Kohesio* ietverto datu meklēšanas iespējas.

Turklāt *CORDIS* jau darbojas atbilstoši *EuroSciVoc* klasifikācijai, nodrošinot noteikta līmeņa kartēšanu ar *Kohesio*.

Komisija apzinās, ka ir jāuzlabo pašreizējās datu sistēmas, datu meklēšanas un kartēšanas iespējas, sinerģiju uzraudzība un labās prakses piemēru popularizēšana.

32. Komisija un valstu iestādes galvenokārt pievēršas viņu atbildībā esošo politiku īstenošanai. Sinerģiju uzraudzība nebija ietverta arī KNR regulatīvajās prasībās attiecībā uz uzraudzību.

33. Komisija pastāvīgi strādā, lai nodrošinātu savu politiku labāku īstenošanu. Tādēļ šā mērķa sasniegšanā būtisks aspekts ir efektīvāka uzraudzības procesa kārtība. Svarīgs ir arī veids, kā lēmuma pieņemšanas procesā tiek iegūta attiecīgā informācija.

Tādējādi informācijas ieguvei, lai izdarītu secinājumus par programmas īstenošanu, (t. i., uzraudzībai) ir jāpamatojas uz praktisku kārtību, lai atvieglotu šo procesu, neradot papildu slogu programmu atbalsta saņēmējiem. Kohēzijas politikas fondu uzraudzības sistēmas tiesiskajā

regulējumā nav paredzēta obligāta un sistemātiska vadošo iestāžu ziņošana par izcilības zīmogu (SoE) ieviešanu.

Tāpat nav izveidota uzraudzības sistēma SoE priekšlikumiem, jo faktiski uz tiem neattiecas “Apvārsnis 2020” projektu pārraudzības process.

Salīdzinājumā ar “Apvārsnis 2020” attiecībā uz “Apvārsnis Eiropa” tiks apkopota plašāka informācija par projekta rezultātu pārraudzību, patiecoties pamatprogrammas ziņošanas sistēmai, kā arī pakalpojumiem un instrumentiem, kas pieejami atbalsta saņēmējiem saskaņā ar “Apvārsnis Eiropa” rezultātu izplatīšanas un izmantošanas stratēģiju, piemēram, “Apvārsnis” rezultātu potenciāla vairošanas iniciatīva (*Horizon Results Booster*), AE rezultātu platforma (*Horizon Results Platform*).

34. Šajā programmu aspektā nevar neņemt vērā valsts iestāžu īstenotās funkcijas.

36. Kā norādīja Revīzijas palāta, Komisija ir īstenojusi vairākus pasākumus.

Sinergijas veidošanas norādījumu dokuments, kas tika izdots pašā “Apvārsnis 2020” īstenošanas sākumposmā, ir galvenais dokuments šā mērķa īstenošanai.

Attiecībā uz politikas atbalsta instrumentu — savstarpējās mācīšanās pasākumā nav paredzēts iesaistīt visas dalībvalstis. Šādās diskusijās gūto rezultātu izplatīšana citu valstu vajadzībām tiek nodrošināta ar ziņojumiem un darbsemināriem, kuros tiek izklāstīti secinājumi; šī informācija ir pieejama politikas atbalsta instrumenta tīmekļvietnē.

Komisija ir arī vadījusi vairākus valsts un reģionālā līmeņa darbseminārus vai piedalījies tajos, lai pēc vietējo vai valsts iestāžu pieprasījuma iepazīstinātu ar sinerģijām.

41. Iestādēm, kas valsts līmenī atbildīgas par ES programmu pārvaldību, ir būtiska nozīme šo programmu stratēģisko pasākumu izstrādē un veiksmīgā īstenošanā.

47. ES dalībvalstis/reģioni noteica ierobežotu, tomēr bieži vien plašu tādu prioritāro jomu kopumu, kas ir orientētas uz pētniecību un izstrādi, kā arī tehnoloģiskākas ievirzes tēmām. Tomēr prioritārās jomas tvērums ne vienmēr ierobežo iespēju radīt sinerģijas.

51. Komisija atkārtoti uzsver, cik nozīmīga ir spēju veidošana valsts pārvaldes iestādēs, lai atbalstītu potenciālos saņēmējus dotāciju piešķiršanas procedūru pieteikumu iesniegšanas posmā, jo tas lielā mērā palīdz veiksmīgi īstenot Savienības programmas (valstu līmenī).

KOPĪGA ATBILDE UZ 56.–63. PUNKTU

Komisija apzinās, cik nozīmīgs ir atbalsts lejupejām sinerģijām kā potenciāliem mehānismiem turpmākai tādu pētniecības projektu rezultātu izplatīšanai un izmantošanai, kuriem var būt būtiska ietekme uz teritorijas sociālekonomisko attīstību.

64. Kā piemēru tādas informācijas savstarpējai izmantošanai, kas iegūta no tieši pārvaldītām pētniecības un inovācijas programmām, piemēram, “Apvārsnis 2020” un ERAF finansētās *Interreg*, var minēt “Apvārsnis 2020” un *Interreg* sinerģiju kartēšanas instrumentu (saderības meklēšanas instrumentu), kas tika izveidots, pamatojoties uz nepieciešamību, kura tika pausta pēc *Interreg* Centrāleiropas programmas eksperimentālā kapitalizācijas uzaicinājuma izsludināšanas. Šis instruments ir publiski pieejams Finansējuma un iepirkumu portālā (skatīt atbildi uz 29. punktu).

Tiek veikti turpmāki pasākumi, lai *Interreg* “keep.eu” datubāzi¹², kuru pārvalda *Interact*, papildinātu ar dalībnieku pastāvīgajiem identifikatoriem, piemēram, PIC kodiem, stiprinot abu programmu sinerģijas nākotnes aspektā.

69. Izcilības zīmogu pirmo reizi sāka piešķirt pamatprogrammā “Apvārsnis 2020”, un to turpina arvien vairāk izmantot pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa”. Lai stiprinātu sinerģijas starp pētniecības un inovācijas pamatprogrammām un Eiropas Reģionālās attīstības fondu (ERAF), ir paredzēts arī turpmāk veicināt izcilības zīmoga ieviešanu kohēzijas politikas programmās.

71. Lai gan *SoE* nav pieminēts 2013. gada KNR un darbības programmās, kas tika pieņemtas pirms zīmoga iniciatīvas uzsākšanas 2015. gadā, Komisija cenšas apkopot informāciju par prakses kopienas (*CoP*) dalībnieku izveidotajām valsts/reģionālām zīmoga atbalsta shēmām. Tomēr šāds ziņojums tiek sagatavots brīvprātīgi. Attiecībā uz izcilības zīmogu *EIC Accelerator/* MVU 2. posma ietvaros vien tika ziņots par 15 atbalsta shēmām 11 valstīs. Tikpat daudz shēmu tika izveidots attiecībā uz izcilības zīmogu *MSCA* projektu ietvaros. Tomēr Komisijas rīcībā nav precīzu datu par finansēto izcilības zīmoga projektu kopējo skaitu.

72. Attiecībā uz trim komandsadarbības projektiem — lai gan pasākumi *SoE* atbalstam nebija iekļauti darbības programmās, Komisija ir informēta par to izmantošanu ERAF ietvaros.

74. Kopš izcilības zīmoga iniciatīvas sākšanas Komisija ir īstenojusi vairākus pasākumus, lai uzlabotu tādu projektu apguvi, kuriem piešķirts izcilības zīmogs. Viens no piemēriem ir grozījumi Vispārējā grupu atbrīvojuma regulā (VGAR), kas ļauj dalībvalstīm bez iepriekšējas paziņošanas īstenot noteiktus palīdzības pasākumus (ietverot finansējumu *SoE* projektiem).

Tas ļāva ieviest tādus vienkāršojumus, kurus vadošās iestādes uzskatīja par būtiskiem, lai īstenotu sinerģijas: tiešu atbalstu zīmogiem (t. i., no jauna neizvērtējot priekšlikuma pētniecības un inovācijas kvalitāti) un attiecināmo izmaksu kategoriju, maksimālo summu un aprēķina metožu piemērošanu “Apvārsnis Eiropa” ietvaros. Tas novērš iespēju, ka dublētos atbalsta saņēmēju un vadošo iestāžu centieni, kas īstenoti, iesniedzot, izvērtējot un atlasot darbības ERAF atbalstam.

75. Kohēzijas politikas noteikumos gan attiecībā uz 2014.–2020. gada, gan 2021.–2027. gada periodu ir ietverts vispārējs nosacījums atbalstīt tikai ieguldījumus MVU, jo atbalsts maziem un vidējiem uzņēmumiem ir Savienības politikas prioritāte.

Līdzīgi kā 2014.–2020. gada periodā, 2021.–2027. gada noteikumos ir ietverts viens izņēmums attiecībā uz ieguldījumiem uzņēmumos, kas nav MVU, ja šāds ieguldījums tiek īstenots sadarbībā ar MVU pētniecības un inovācijas darbību ietvaros.

Atbalsta nepiešķiršana grūtībās nonākušiem uzņēmumiem ir vēl viens stūrakmens politikā, kuras pamatā ir pareizas finanšu pārvaldības princips. Vienīgās atkāpes no vispārējā nosacījuma tika pieļautas pēc Covid-19 pandēmijas, nodrošinot atbalstu grūtībās nonākušiem uzņēmumiem, ja tas tika atļauts saskaņā ar pagaidu valsts atbalsta shēmu, kas izveidota ārkārtējo apstākļu novēršanai, vai *de minimis* atbalstu.

KOPĪGA ATBILDE UZ 76. UN 77. PUNKTU

Automātiska paziņošanas mehānisma izveide, lai sniegtu informāciju par jebkādiem piešķirtajiem izcilības zīmogiem, var būt sarežģīta, un izmaksas var pārsniegt ieguvumus. Tomēr Komisija apsver šādu izstrādi *EIC* izcilības zīmoga vajadzībām nākotnē.

¹² <https://keep.eu/>

Tikmēr vadošās iestādes un citas ieinteresētās finansēšanas struktūras var pēc pieprasījuma saņemt pilnu informāciju par projektu priekšlikumiem, kuriem piešķirts izcilības zīmogs to valstī/reģionā un kuri ir devuši tam atļauju. Kopš 2015. gada šī informācija ir pieejama arī *CoP* dalībniekiem kopienas platformā (*SINAPSE*). Tomēr ne visas vadošās iestādes ir *CoP* dalībnieces, jo reģistrācija nav obligāta.

Kopš 2015. gada izcilības zīmogam īpaši izveidotā tīmekļvietnē — *SoE* tīmekļvietnē — tiek sniegta sīki izstrādāta informācija par iniciatīvu, to, kā to izmantot, finansējuma ieguves iespējām, kā arī informācija finansēšanas struktūrām. Tīmekļvietnē ir pieejama funkcionālā e-pasta kastīte, lai iegūtu atbildes uz iespējamiem jautājumiem.

Apkopotos datus par projektu priekšlikumiem, kuriem piešķirts *SoE*, Komisija publicē “Apvārsnis 2020” infopanelī.

78. Komisija mudina vadošās iestādes katrā prakses kopienas sanāksmē dalīties ar savas valsts vai reģiona labo praksi un apspriest ar tās īstenošanu saistītos jautājumus. Komisija ir informēta par citu dalībvalstu sistēmām, kas izveidotas, lai nodrošinātu optimālu informācijas plūsmu attiecībā uz izcilības zīmogu.

SECINĀJUMI UN IETEIKUMI (79.–91. punkts)

Komisijas atbildes

KOPĪGA ATBILDE UZ 79. UN 80. PUNKTU

Lai gan Komisija atzīst, ka ir nepieciešami turpmāki uzlabojumi lejupējo sinerģiju īstenošanā, tā norāda, ka 2021.–2027. gada periodā ir ievērojami palielinātas “Apvārsnis Eiropa” un kohēzijas politikas programmu sinerģijas iespējas, pateicoties koordinētākiem noteikumiem visos attiecīgajos tiesību aktos (“Apvārsnis Eiropa”, kohēzijas politika, VGAR attiecībā uz valsts atbalstu), kas ir izstrādāti, lai nodrošinātu Savienības pievienoto vērtību, novērstu darbību pārklāšanos un mēģinātu īstenot maksimālu efektivitāti un administratīvo vienkāršošanu. ERAF mērķis pētniecības un inovācijas jomā ir atbalstīt pētniecību ar augstu komercializācijas potenciālu un pētniecības rezultātu izmantošanu (ietverot “Apvārsnis 2020” projektos iegūtos rezultātus). Tas ir galvenais priekšnoteikums lejupēju sinerģiju īstenošanai.

Komisijas uzsver, ka attiecīgais juridiskais pamats nenosaka sinerģiju sistemātisku uzraudzību. Tomēr Komisija ir noteikusi un popularizē vairākas labās prakses, tostarp piemēru apkopojumu (“ES fondu kopīgais darbs nodarbinātībai un izaugsmei”). Piemēri ietver pētniecības un inovācijas pamatprogrammu (“Apvārsnis 2020”) un Eiropas strukturālo un investīciju fondu (ESI fondi) sinerģijas un informācijas izplatīšanu attiecībā uz *Interreg* Centrāleiropas programmas eksperimentālo uzaicinājumu “Kapitalizācija caur koordināciju”.

81. Komisija uzskata, ka gan formālā, gan neformālā sadarbība starp tās galvenajiem dienestiem, kas ir atbildīgi par pētniecības un inovācijas pamatprogrammām un ESI fondiem, t. i., Pētniecības un inovācijas ĢD un Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ĢD, ir laba un attiecībā uz *SoE* prakses kopienas ietver arī ieinteresētās personas, kas atbildīgas par programmu izstrādi un īstenošanu valstu un reģionālā līmenī. Tomēr varētu vēl veicināt sadarbību valstu līmenī starp šīm struktūrām, kuras ir atbildīgas par programmu īstenošanu vai palīdzības sniegšanu šajā procesā.

1. ieteikums. Uzlabot sadarbību starp ESI fondu un pamatprogrammu pārvaldībā iesaistītajām struktūrām

Komisija piekrīt šim ieteikumam.

Komisija apzinās, cik svarīgi ir uzlabot sadarbību starp dalībvalstu iestādēm, kurām ir pienākumi pētniecības un inovācijas politikas un operatīvajā jomā, un valstu kohēzijas politikas iestādēm, kas atbildīgas par pētniecību un inovāciju, kā arī šādas sadarbības pievienoto vērtību. Šo kopienai satuvināšana palīdzēs veidot un veicināt saiknes, kā arī zināšanu un prakses apmaiņu.

82. Komisija uzskata, ka ir svarīgi atvieglot piekļuvi informācijai par projektiem un saņēmējiem, kuri saņem atbalstu no tās fondiem un instrumentiem. Attiecībā uz ERAF — *Kohesio* datubāze, kas nesen (2022. gada martā) sāka darbību, satur visaptverošu un aktuālu informāciju par projektiem un saņēmējiem, kuri saņem atbalstu kohēzijas politikas ietvaros. Tajā tiek apkopota, standartizēta un sadarbspējīgā formātā pārpublicēta informācija, kuru vadošās iestādes publicējušas darbību sarakstā.

“Apvārsnis 2020” infopanelī ir ietverti sīki dati par finansētajiem projektiem un to saņēmējiem.

83. Lai gan Komisija apzinās, ka ir nepieciešams uzlabot pašreizējās datu sistēmas, kā arī datu meklēšanas un kartēšanas iespējas, tā uzskata, ka pašlaik nav vajadzīga sadarbspējīga datubāze ar vienotu un nemainīgu taksonomiju, lai nodrošinātu pienācīgu funkciju, piemēram, meklēšanai datubāzē vai kartēšanai. Komisija uzskata, ka pašreizējo datubāzu funkcijas ļauj atrast attiecīgo informāciju.

84. Komisija uzskata, ka ir svarīgi uzraudzīt pašreizējo sinerģijas mehānismu izmantošanu. Dažos gadījumos tas ir pēc būtības sarežģīti, citstarp arī tādēļ, ka attiecīgā informācija ir pieejama tikai dalībvalstu līmenī. Nav tiesiskas prasības, kas paredzētu ziņošanu, tomēr Komisija aplūko iespējas apkopot brīvprātīgā veidā sniegtu attiecīgo informāciju, piemēram, izmantojot izcilības zīmoga infopaneli.

Lai gan nav izveidota sistemātiska uzraudzība, Komisija ir spējusi noteikt un popularizēt labās prakses piemērus: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/seal-excellence_en

Komisija nepārtraukti īsteno darbības, lai palielinātu informētību (ar *SoE* tīmekļvietnes, sociālo mediju kanālu, valstu kontaktpunktu un Eiropas Biznesa atbalsta tīkla palīdzību) un popularizētu sinerģijas koncepciju dažādos noteiktos pasākumos (piemēram, Pētniecības jautājumu darba grupā, Eiropas Reģionu un pilsētu nedēļā).

2. ieteikums. Izmantot datu potenciālu, lai veicinātu sinerģijas

Komisija piekrīt šim ieteikumam.

Komisija apzinās, ka ir jāuzlabo pašreizējās datu sistēmas, datu meklēšanas un kartēšanas iespējas, sinerģiju uzraudzība un labās prakses piemēru popularizēšana.

85. Lai atbalstītu spēcīgākas sinerģijas, Komisijas 2022. gada 5. jūlijā publicēja savu paziņojumu par ERAF programmu un pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” sinerģiju (“Sinerģijas veidošanas norādījumi”)¹³, lai stiprinātu ieinteresēto personu zināšanas un spējas īstenot jaunās iespējas.

86. Kopš 2022. gada jūlija Komisija ir sākusi virkni informācijas izplatīšanas pasākumu un darbsemināru, lai ieinteresētajām personām dalībvalstīs skaidrotu jaunās “Sinerģijas veidošanas norādījumus”. Šie pasākumi turpināsies nākamajos mēnešos.

87. Nesenajā pētījumā¹⁴ par pārdomātas specializācijas stratēģiju prioritāšu noteikšanu ES tika konstatēts, ka S3 stratēģiju prioritārās jomas ES galvenokārt ir pamatotas uz objektīviem, datu virzītiem identificēšanas procesiem. Tā rezultātā ES dalībvalstīs/reģionos tiek izmantotas prioritāšu noteikšanas pieejas, kuras paredz ierobežotu, tomēr bieži vien plašu tādu prioritāro jomu kopumu, kas ir orientētas uz pētniecību un izstrādi, kā arī tehnoloģiskākas ievirzes tēmām. Tomēr prioritārās jomas tvērums ne vienmēr ierobežo iespēju radīt sinerģijas.

90. Visiem “Apvārsnis 2020” dotāciju saņēmējiem ir jā sagatavo plāni savu rezultātu leņupējai izmantošanai; tajos ne vienmēr ir apsvērts ESI fondu finansējums kā mehānisms to pētniecības rezultātu turpmākai izmantošanai. Šāds fakts pats par sevi problēmas nerada, ja vien izmantošanas plāni nav atkarīgi no turpmākām ES budžeta subsīdijām.

Nelielais ERAF atsauču skaits ir saistīts arī ar to, ka ir sarežģīti vairākus gadus iepriekš noteikt, kuri fondi tiks izmantoti.

3. ieteikums. Palielināt leņupējo sinerģiju izmantošanu

Komisija piekrīt šim ieteikumam.

4. ieteikums. Uzlabot informācijas plūsmu par projektiem, kas saņēmuši izcilības zīmogu

Komisija piekrīt šim ieteikumam un uzlabos informācijas plūsmu par projektiem, kas saņēmuši izcilības zīmogu.

---

¹³ Atsaucei skatīt atbildi uz 19. punktu.

¹⁴ Eiropas Komisija, Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāts, *Study on prioritisation in smart specialisation strategies in the EU: final report*, Publikāciju birojs, 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2776/60867>